

Leke- og aktivitetsarealer

Nedre Eiker kommune er i vekst og det er satt mål for fortetting og stedsutvikling i kommuneplanen. Med økende utnytting av arealer må det sikres tilstrekkelig med uteoppholds-, aktivitets- og lekearealer med gode kvaliteter. Denne veilederen gir anbefalinger og krav til utforming og plassering av lekearealer slik at ønsket kvalitet skal kunne oppnås.

Innhold

1. Virkeområde og hensikt.....	4
2. Bakgrunn	4
3. Plassering av lekeareal.....	5
4. Utforming av lekearealer	6
5. Typer av lekeplasser.....	9
5.1 Småbarnslekeplass.....	9
5.2 Nærlekeplass.....	10
5.3 Grendelekeplass.....	11
5.4 Spesialiserte leke- og aktivitetsarealer. Naturlekeplasser.....	12
6. Minstekrav til utforming og innhold til forskjellige lekeplasser	13
7. Anbefalt størrelse.....	14
8. Krav til dokumentasjon (gjelder nye lekearealer).....	15
Vedleggsliste.....	16
Litteraturhenvisning	16
Bildeliste. Kilder	16
Vedlegg 1:	17
Vedlegg 2:	18

1. Virkeområde og hensikt

Hensikt

Hensikt med veilederen er å gi et faglig grunnlag for planlegging av nye, og utbedring av eksisterende leke- og aktivitetsarealer i Nedre Eiker kommune ved privat og offentlig utbygging.

Virkeområde

Veilederen skal følges ved utarbeiding av reguleringsplaner og i byggeprosjekter/ byggesaker, der krav til lekeplass stilt i Kommuneplanens arealdel utløses. Ved utbedring av eksisterende lekeplasser bør veilederen anvendes så langt det er mulig. Ved planlegging av andre typer aktivitetsarealer (se Kap. 5), kan veilederen tas til anvendning.

Hjemmelsgrunnlag

Nedre Eiker kommunes veileder for lekeplasser er i seg selv ikke juridisk bindende, men forutsettes fulgt opp både i utarbeidelse og behandling av reguleringsplaner etter plan- og bygningsloven samt i byggesaksbehandling etter plan- og bygningsloven. Det er således gjennom vedtak av den enkelte reguleringsplan og byggesak at innholdet i veilederen gjøres juridisk bindende.

2. Bakgrunn

Kommuneplanens samfunnsdel har folkehelse som satsningsområde. Bevegelse, hvile og samvær i frisk luft og utearealer som sikrer barn mulighet til utfoldelse av motoriske evner og mestring, er bra for den fysiske og psykiske helsen. I tillegg skal uteoppholds-, aktivitets- og lekearealer gi mulighet til samspill mellom forskjellige aldersgrupper, samtidig som at lekearealer tilpasses sin aldersgruppe. For å sikre kvalitet på lekearealer ved nye utbygningsprosjekter, stiller kommunen krav til utforming av disse arealene gjennom kommuneplanens arealdel.

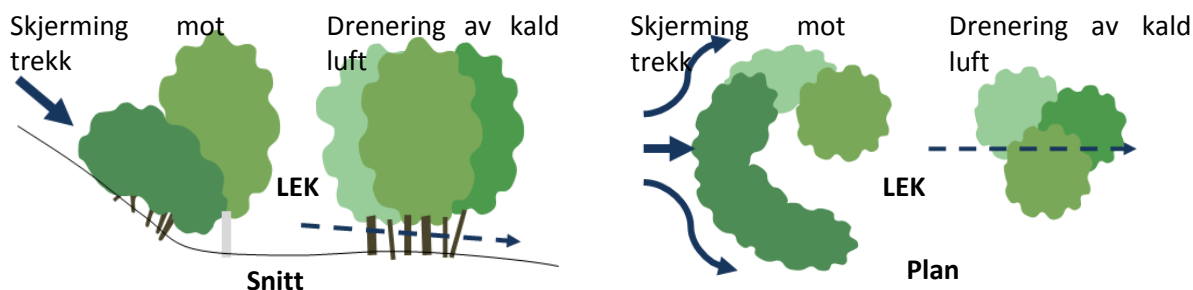
Veilederen gir oversikt over ulike typer av leke- og aktivitetsarealer med anbefalinger om plassering, funksjon og utforming. Ved utarbeidelse av veilederen er Rikspolitiske retningslinjer for barn og unge T-2/08 og Teknisk forskrift lagt til grunn.

I forbindelse med utarbeidelse av Kommuneplanens arealdel, vedtatt 07.11.15 ble det vurdert at "attraktiviteten og kvaliteten til lekeplasser øker når lekeplassene er større og når flere utbygningsprosjekter er med på å finansiere opparbeidelsen". Anbefalinger i veilederen om størrelser viderefører denne intensjonen.

3. Plassering av lekeareal

Det er flere faktorer som må legges til grunn ved valg av plassering av et lekeareal. God kvalitet oppnås ved gjennomtenkte løsninger der målgruppens behov er vurdert. Det er noen felles kriterier som tjener til at god kvalitet på lekeplass oppnås:

- Lekeareal bør **plasseres hensiktsmessig** i boligområdet med tanke på tilgjengelighet og at den skal kunne betjene flest mulig.
- Lekeareal bør være **lett tilgjengelig** slik at barna i området vil kunne nå lekeplassen via gangveier og uten å krysse trafikkerte veier, private hager eller gjerder.
- Lekearealene kan med fordel **samordnes med grønnstruktur** for å sikre et sammenhengende vegetasjonsbelte og integreres i parkanlegg.
- En lekeplass bør **ikke grense direkte til trafikkareal/ parkering**. Dersom dette ikke er mulig må lekeplassen sikres med en fysisk og visuell skjerming (gjerde/ voll/ beplantning eller lignende) mot tilgrensende trafikkarealer.
- Lekeareal (unntatt spesifiserte områder for støyende aktiviteter) bør **ikke plasseres i områder utsatt for støy**. Støynivå på lekeareal skal tilfredsstille grenseverdier gitt i Miljøverndepartementets "Retningslinjer for behandling av støy i arealplanlegging" (MD T-1442). Evt. må lekeplass skjermes med støydreuserende tiltak.
- **Støyende aktiviteter** (skating, fotball og lignende) skal plasseres i tilstrekkelig avstand fra boligbebyggelsen, dersom dette ikke er mulig, bør det etableres støydreuserende tiltak.
- Lekeplass bør plasseres **beskyttet mot vind og kuldedrag**. Både vegetasjon, terrengforhold og byggemiljø kan benyttes til dette.

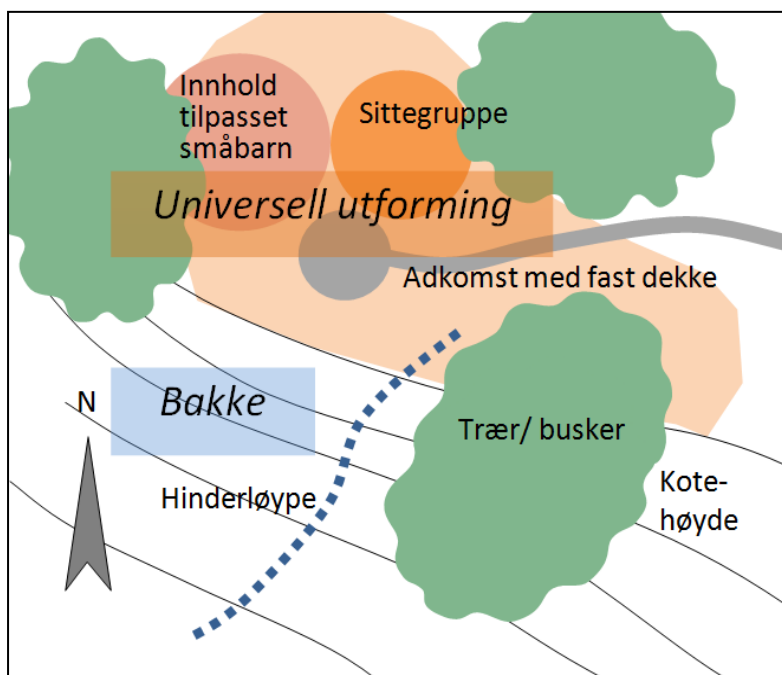
Illustrasjon 1: Eksempel på skjerming mot kuldedrag ved hjelp av vegetasjon.

- Lekeplasser **skal ikke ha skygge** store deler av dagen. Nedenfor gis en anbefaling til solinnfall på arealene.

Type	Småbarnslekeplass	Nærlekeplass	Grendelekeplass
Antall timer ved jevndøgn	4 timer mellom kl. 13 og kl. 18	4 timer Mellom kl. 13 og kl. 18	
Andel av arealet	Minst halvparten	Minst en fjerdedel	

4. Utforming av lekearealer

Ved utforming av lekeareal kan det gjerne tas i bruk eksisterende kvaliteter på stedet, slike som terrengformer, vegetasjon og solforhold. Områder som er lite soleksponert kan brukes til aktiv lek og fysisk krevende aktiviteter. Områder som er lunere og varmere kan brukes til roligere lek. Der kan også småbarnslekeplass og sittegruppe for voksne plasseres. Terrengformer kan være attraktive i seg selv, stimulere til ulike aktiviteter, gi plass til klatring, løping, hopping, rom til å gjemme seg osv. Om vinteren kan bakker brukes til aking. Det er viktig at deler av et lekeareal er tilpasset for rullestolbrukere slik at de kan delta i lek. Da må terrenget være tilnærmet flatt. (se avsnitt 'universell utforming')

Eksempelet viser et flatt universelt utformet parti i nordlige del av lekeplassen og en bakke i sør.

Sittegruppen for voksne er plassert rett ved siden av småbarnslekeplassen.

Hinderløypa for større barn er anlagt i bakke, denne kan også brukes til aking om vinteren.

Vegetasjonen er plassert slik at sittegruppa og småbarnslekeplassen er åpne på sørsiden, noe som gjør at sola slipper inn.

Illustrasjon 2: Eksempel på utforming av lekeareal

I punktene nedenfor følger de viktigste kriterier som må legges til grunn ved prosjektering og utforming av et lekeareal. Dette gjelder utstyr, terrengtilpassing, funksjonalitet, møblering og materialbruk.

Utstyr på lekeplassen:

- En lekeplass skal være innredet med **lekeapparater og annen møblering**, og/eller opparbeides som naturlekeplass. Lekeapparatene skal være tilpasset aldersgruppen lekeplassen er beregnet for (Mer om lekeapparater i kapitlene 5 og 6)
- Lekeplasser skal opparbeides i samsvar med den til enhver tid gjeldende statlige 'Forskrift om **sikkerhet ved lekeplassutstyr**'. Dette gjelder sikkerhetssoner rundt lekeplassutstyr, underlag tilpasset falleløype osv. Metallsklirer må ikke plasseres eksponert mot sol, for å unngå at barn brenner seg. (Mer om sikkerhet på lekeplasser se i 'Forskrift om sikkerhet ved lekeplassutstyr' og dsb fakta ark 'Lekeplassutstyr')

Illustrasjon 3: Forskjellige underlag kan velges ut av fallhøyde, vedlikeholdskostnader, estetiske og andre grunner

Utforming:

- Minst en fjerdedel av opparbeidet areal avsatt til lek og rekreasjon skal være tilnærmet flatt (maks tillatt fall er 1:12). **Gjennomsnittlig fall** på resten av arealet bør ikke være brattere enn 1:4. Det tillates brattere fall der det anlegges akebakker.
- Lekeplasser kan gjerne anlegges i delvis **kupert terreng**. Terrengformer deler større flater i mindre rom, og danner grunnlag for mer variert lek.
- **Terrengformer og vegetasjon** kan være med på å etablere rolige nisjer og kroker atskilt fra arealer for mer aktiv og bråkete lek.

Illustrasjon 4: Det opprinnelige terrenget er brukt til klatrebane. Kunstige terrengformer gjør plassen mer spennende og deler den inn i funksjonssoner.

- **Overflatevann/ drenering** skal ledes til overvannsledning dersom ikke annet er angitt. Når et flatt lekeareal plasseres nedenfor for en terrenghelling, må dreneringen alltid ivaretas. Sluk må legges utenfor balløkker, sikkerhetssoner til lekeapparater og ikke nær sandbasseng.

Universell utforming:

- Den universell utformete delen av arealet skal opparbeides med fast dekke slik at det muliggjør deltakelse og likestilt bruk for personer med funksjonsnedsettelse. Den flate delen må plasseres hensiktsmessig i forhold til lekeapparater. Gangatkomsten til lekearealet må være universell utformet (se ill. 2)
- For å gjøre orientering lettere, bør det vurderes bruk av ledelinjer og overflater utført i forskjellige materialer og fargevariasjon.
- For spesifiserte lekeområder slike som naturlekeplass, hindreløyper osv., skal krav til universell utforming vurderes i forhold 'Byggteknisk forskrift' (TEK 10 eller den til enhver tid gjeldene teknisk forskrift).

Vegetasjon:

Vegetasjon kan skape svalende skygge og dele opp plassen i mindre arealer for forskjellig lek, skjerme plassen mot trafikk og uønsket innsyn. Vegetasjonsstrukturen bør anvendes aktivt ved planlegging av lekearealer.

- Det skal være **vegetasjon på lekearealer på bakkeplan**. Tregrupper og enkelte trær bør bevares så langt det er mulig. Trær av spesiell verdi skal beskyttes før byggearbeidene iverksettes.
- **Planter som egner seg til lekearealer** bør benyttes. Det kan være planter til å klatre i, eller leke gjemsel i. Planter med frukt eller bær som er spiselige, kongler eller nøtter barn kan leke med bør vurderes (se også vedlegg 2). Planter som tåler hard bruk, tråkk og greinbrekk anbefales. Vegetasjon som er allergifremkallende bør unngås.

5. Typer av lekeplasser

Nedre Eiker Kommune definerer tre typer lekeplasser avhengig av funksjonen som de skal ha: **småbarnslekeplass, nærlekeplass og grendelekeplass.**

Småbarnslekeplasser kan gjerne knyttes til uteoppholdsarealer innenfor utbyggingsprosjektet. De kan imidlertid ligge for seg eller være en del av et større uterom. Nærlekeplasser og grendelekeplasser er arealkrevende og skal alltid være tilgjengelig for offentligheten.

Småbarnslekeplass

Småbarnslekeplass opparbeides med innhold er primært tilpasset barn i barnehagealder. Lekeplasser større enn 100m² bør også opparbeides med innredning beregnet for barneskolebarn. Det skal alltid etableres sittegruppe i tilknytning til småbarnslekeplass.

Illustrasjon 5: Småhus, mye sand, huske gjerne med plass til flere unger samtidig er aktuell innredning på småbarnslekeplasser. Om vinteren kan sklie være viktig. Bilder fra Landøya bhg.

Småbarnslekeplasser skal plasseres lett tilgjengelig fra boligene, og med trygg og **trafikksikker adkomst** og bør ligge inntil/innlemmes i andre typer uteoppholdsareal.

Småbarnslekeplass kan legges på takterrasse.

Lekeapparater som hører hjemme på småbarnslekeplass:

- **Sandkasse**, gjerne med lokk eller nett som kan trekkes over sanden mot katter.
- **Huske** og **sklie** er de mest aktuelle lekeapparatene for målgruppen.
- **Andre lekeapparater:** det kan være smålekehus, vipper, lekedyr, karuseller, tunneller og lignende. Småbarnslekeplass kan også innredes med elementer som stimulerer til bevegelse og utvikling av grunnleggende ferdigheter som krabbing, balansering og klatring.
- **Belegget** kan være sand, barkflis, plasstøpt gummi osv. Kravet til beleggets støtdempende effekt avhenger av fallhøyde for hvert enkelt lekeapparat. (For mer info se NS, Lekeplasskontrollen, Byggforsk)

Illustrasjon 6: Eksempler på innredning av småbarnslekeplass.

Nærlekeplass

Lekeplass skal være opparbeidet primært for **barn i barneskolealderen**, det tillates også innredning beregnet for mindre barn. Det skal være plass til bevegelseslek: klatre, henge, slenge, huske og balansere. Lekeplassen skal møbleres med forskjellige lekeutstyr. Den kan ikke erstattes med en ballbane. Det skal være mulighet for **vinterbruk** av lekeplasser. Det kan være sklier, akebakke og skøytebane.

Illustrasjon 7: Eksempler på innredning av nærlekeplass.

Lekeapparater som hører hjemme på lekeplass beregnet for skolebarn:

- **Huske** som kombinerer vippe- og svinge- eller roterende bevegelser, huske med stor svingradius, huske med "vanlige" flate seter med fallhøyde over 1.2 meter, huske med fugleredesete med fallhøyde over 1 meter, huske i form av balansebjelke festet i midten osv.
- **Klatreborg** eller enkelte stasjoner opphøyet over terreng med overganger seg imellom og omkringliggende terreng. Overganger kan være i form av bro, balansestokk, ribbeplate, nett, sklie, tau, stenger, klatrevegg, tunell osv.
- **Hinderløype** og forskjellige turnstativer samlet i en trasé eller spredt rundt.
- **Andre lekeapparater:** karusell, line, stokk (om mulig en som snur seg) eller kombinasjon av stokker, trampoline, taubane, klatretårn med sklie og mye annet. Bordtennis egner seg på steder godt beskyttet mot vind. Vann i form av vannpumpe, vannrenne og evt. et grunt vannspeil kan være et fint innslag på lekeplassen.
- Det kan settes et skilt med informasjon om **hvilken alder lekeapparater er beregnet for**. Dette for at småbarnsforeldre skal kunne vurdere om deres barn skal få bruke lekeapparatene, eller hjelpe til hvis deres barn har behov for det.

Illustrasjon 8: Eksempler på innredning tilpasset primært skolebarn.

Grendelekeplass

Grendelekeplass skal kombinere funksjoner fra nærlekeplass, samt plass til plasskrevende aktiviteter. Det kan også være apparater til de minste barna. Grendelekeplass er beregnet til barn og ungdom i alle aldersgrupper. Det bør i tillegg tilrettelegges for samspill mellom forskjellige aldersgrupper slik at voksne også kan delta i aktivitet.

Illustrasjon 9: Grendelekeplass åpner for flere løsninger av innredning.

Lekeapparater som hører hjemme på grendelekeplass er alle de lekeapparatene som er nevnt i kapittel 5.2 'Nærlekeplass'.

Det skal i tillegg være:

- opparbeidet plass til ballspill: en løkke eller sandvolleyballbane eller lignende. Det kan også være skatepark, terrengsykkelløype og lignende.
- mulighet for vinterbruk, slik at baner vil kunne islegges og brukes som skøytebaner.

Plassen bør også ha naturareal med slitesterk trevegetasjon der bygging av lekehytter o.l. er tillatt.

Illustrasjon 10: Skateanlegg og ballbane. Ballbanen kan også brukes om vinteren.

Spesialiserte leke- og aktivitetsarealer. Naturlekeplasser

I noen tilfeller kan det anlegges et mer spesialisert lekeområde som et alternativ for ordinær lekeplass. Det kan være skatepark, sykkelrace, treningspark, hinder-/ tarzanløype, akebakke og lignende.

Det kan også være **naturlekeplass** som utformes slik at det legges vekt på naturelementer. Disse elementene kan være store steiner, trestammer, stubber, hauger, terrengformer, stedlig vegetasjon og vann. Slike områder skal være ryddige og lett tilgjengelige. Lekeutstyr som hører til naturlekeplasser er lekehus/ skjul/ gapahuk, robåt, tarzanløype i tre, vannkilde, ildplass og lignende.

Ved opparbeidelse av leke- og aktivitetsarealer i områder som ellers ikke er tilrettelagt for rullestolbrukere, skal ikke krav om universell utforming gjelde.

Illustrasjon 11: Eksempler på naturlekeplass.

6. Minstekrav til utforming og innhold til forskjellige lekeplasser

		Småbarnslekeplass	Nærlekeplass	Grendelekeplass	Merknader
Utforming		Forhold mellom lengde og bredde skal ikke overstige 1:2, minste bredde bør være mer enn 7 meter	Skal ikke være mindre enn 10 meter på det smaleste	Bredde og lengde bør være minst 40 m	
Innredning	Lekeapparater	Minst tre lekeapparater (se kap. 5.1). <i>Eksempler: Sandkasse, huske, sklie, lekehus, klatrestativ</i>	Minst fem lekeapparater i tillegg til lekeapparater for småbarn (se kap. 5.2). <i>Eksempler: Huske, klatreborg, karusell, taubane</i>	Minst ti lekeapparater (se kap. 5.3).	Antall apparater skal tilpasses arealstørrelse.
	Naturelementer	Valgfritt (se kap. 5.4). <i>Eksempler: Stein, vann, treelementer, klatretre og lignende</i>			Naturelementer i tillegg til lekeapparater
	Spesialiserte lekeområder	Ikke egnet	Valgfritt <i>Eksempler: Skatepark, hinderløype, treningspark, sykkelbane og lignende</i>		Avklares med kommunen
	Idrettsbane med idrettsutstyr	Ikke egnet	Kan <i>Eksempler: Løkke, ballbinge, skøytebane</i>	Skal <i>Eksempler: Løkke, ballbinge, skøytebane</i>	I tillegg til lekeapparater
	Sittegruppe	Skal	Bør	Skal	
Akebakke		Kan	Kan erstattes med sklie	Skal, hvis mulig	
Vegetasjon		Skal - for plasser større enn 100m ²	Skal	Skal	Se mer i kap. 4
Belysning		Bør	Skal	Skal	
Offentlig tilgjengelighet		Kan	Skal	Skal	

7. Anbefalt størrelse

Retningslinje: lekeplasser kan inngå i parkanlegg og andre rekreasjonsområder.

Type	Småbarnslekeplass (fra 4 til 40 boenheter)	Nærlekeplass (fra 41 til 150 boenheter) i tillegg til Småbarnslekeplass på 100m ²	Grendelekeplass (over 150 boenheter)
Areal	150m ² Arealet gis et tillegg på 10m ² for hver boenhet utover 9*.	500 m ² Arealet gis et tillegg på 10 m ² for hver boenhet utover 60*.	1800m ² Arealet gis et tillegg på 10 m ² for hver boenhet utover 151*.

En tabell med forenklete verdier for arealstørrelse, se vedlegg 1.

* Behov for tilleggsareal skal vurderes i reguleringsplan.

Vedleggsliste

1. Tabell 3: Størrelsesberegning av lekearealet knyttet til antall boenheter
2. Barnevennlige planter

Litteraturhenvisning

1. Byggteknisk forskrift (TEK 10) §8-2, 8-4
<https://www.dibk.no/no/byggeregler/tek/2/8/innledning/>
2. Rikspolitiske retningslinjer for å styrke barn og unges interesser i planleggingen
<https://www.regjeringen.no/no/dokument/dep/kmd/rundskriv/2008/t-2-08/rikspolitiske-retningslinjer-for-barn-og/id516951/>
3. Forskrift om sikkerhet ved lekeplassutstyr <https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/1996-07-19-703>
4. Standard.no <https://www.standard.no/fagomrader/forbruker1/lekeplassutstyr/>
5. Lekeplasskontrollen <http://www.lekeplasskontrollen.no/>
6. Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap (dsb)
<http://www.dsb.no/Global/Publikasjoner/2008/Andre/lekeplasser-faktaark-web.pdf>
7. SINTEF Byggforsk. **381.301 Lekeplasser**
<https://bks.byggforsk.no/DocumentView.aspx?documentId=174§ionId=2>
8. SINTEF Byggforsk **381.302**
<https://bks.byggforsk.no/DocumentView.aspx?sectionId=2&portalMenuId=0&nodeId=169&level=1&documentId=175>
9. Hageselskapet Nr 25-2012. **God lekeplass**
http://www.hageselskapet.no/fileadmin/Fagstoff/slik_lykkes_du/slik_lykkes_du_25_2012_lekeplasser.pdf
10. Hageselskapet Nr 35-2013. **Lek i hagen**
http://www.hageselskapet.no/fileadmin/Fagstoff/slik_lykkes_du/slik_lykkes_du_35_2013_lek_hagen.pdf
11. Kunnskapsdepartementet. **Veileder for utforming av barnehagens utearealer**
<https://www.regjeringen.no/globalassets/upload/KD/Vedlegg/Barnehager/veileder/F-4225.pdf>
12. Gjøvik kommune, Tjenesteområde Plan og Utbygging. **Veileder for leke- og aktivitetsområder**
<https://www.gjovik.kommune.no/globalassets/dokumenter/plan-og-utbygging/arealplan/oppstartspakke/05.03.2014veileder-for-leke--og-aktivitetsomrader.pdf>
13. Folkehelseinstituttet. **Planter og forgiftninger.** <http://www.fhi.no/dokumenter/0629e20481.pdf>

Bildeliste. Kilder

Forside, nederst til venstre: landskapsarkitekt Helle Nebelong <http://hamarplan.blogspot.no/2012/10/leket-og-grnt-i-kbenhavn-design-av.html>

Side 7, andre fra venstre: Lekeplassforum <http://lekeplassforum.no/>

Side 10, nederste rad, første fra høyre: <http://www.lufteturen.no/galleri/lekeplasser-hillevag>

Side 11, øverste rad, til høyre og til venstre: <http://www.rbnnett.no> I midten: Rampline <http://www.rampline.no/>

Side 12, øverste rad til høyre: Sameiet Badebakken

Alle andre foto ved forfatteren.

Vedlegg 1:

Størrelsesberegning av lekearealet knyttet til antall boenheter

Type	Småbarnslekeplass (fra 4 til 40 boenheter)	Nærlekeplass (fra 41 til 150 boenheter) i tillegg til Småbarnslekeplass på 100m ²	Grendelekeplass (over 150 boenheter)
Antall boenheter			
4-10 boenheter	150m ²		
11-20 boenheter	250m ²		
21-30 boenheter	350m ²		
31-40 boenheter	450m ²		
41-60 boenheter		500 m ² (+100 m ²)	
61-80 boenheter		700 m ² (+100 m ²)	
81-90 boenheter		900 m ² (+100 m ²)	
91-110 boenheter		1100 m ² (+100 m ²)	
111-150 boenheter		1500 m ² (+100 m ²)	
151-180 boenheter			1800 m ² (+100 m ²)
181-210 boenheter			2100 m ² (+100 m ²)
Mer enn 211			Vurderes i planarbeidet

Vedlegg 2:

Barnevennlige trær og busker (egner seg på områder avsatt til lek og opphold for barn)

Trær:

Picea, Abies **Gran** – å gjemme seg i, kongler å leke med

Pinus sylvestris **Furu** - kongler å leke med

Chamaecyparis lawsoniana, nootkatensis **Sypress** – å klatre i, leke gjemsel i

Ulmus glabra 'Pendula' **hengeform Alm** – leke under de hengene greinene

Sorbus ulike arter (ikke aucuparia, ikke koeheana) **Asal** – å klatre i, bær å leke med

Acer platanoides **Lønn** – ”neser” å leke med, fine blader å leke med om høsten

Aesculus hippocastanum **Hestekastanje** – nøtter å leke med

Salix alba **Pil** – å klatre i, tåler greinbrekk.

Malus **Eple** – å klatre i eller høste frukt

Prunus avium **Søtkirsebær** – spiselige frukt

Mindre trær/større busker:

Sorbus aucuparia **Rogn** – bær å leke med, tiltrekker fugler om høsten

Sambucus nigra **Svarthyll** - bær å leke med, tiltrekker fugler om høsten

Pinus mugo **Bergfuru** – danner kratt å gjemme seg i, klatre i - hvis plantene ikke klippes lavt

Acer tataricum **Sibirlønn** – frukt å leke med, fargerik bladverk om høsten

Salix ulike arter - **Pilkvister** - kan brukes til å lage pilhytter.

Busker:

Aronia melanocarpa **Svartsurbær** – spiselige bær, fargerik bladverk om høsten

Amelanchier alnifolia, spicata **Søtmispel** - spiselige bær, fargerik bladverk om høsten

Ribes nigrum **Solbær** – spiselige bær

Ribes rubrum **Rips** – spiselige bær

Physocarpus opulifolius **Blærespiraea** – tåler hard bruk, frukt å leke med

Forsythia **Gullbusk** – tåler greinbrekk, tidlig blomstring om våren

Buddleja davidii **Sommerfuglbusk**– tiltrekker sommerfugler

